

KLAGANDE

T P Företagen Aktiebolag, org. nr.556447-3311
c/o TP

Ombud: jur.kand. JW
LRF Konsult AB Juridiska Byrån
V Esplanaden 19
903 25 Umeå

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut den 27 juni 2007 i ärende nr 575-9623-2007, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om undersökning på fastigheten Robertsfors Skinnarbyn 9:1

DOMSLUT

Miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut endast på det sättet att en undersökningsplan ska skriftligen redovisas till länsstyrelsen för bedömning senast den 15 maj 2008 och att undersökningen ska vara genomförd och slutredovisad till länsstyrelsen senast den 15 januari 2009.

YRKANDE M.M.

T P Företagen Aktiebolag (TPAB) har yrkat att miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens föreläggande.

Länsstyrelsen har bestritt bifall till överklagandet.

UTVECKLANDE AV TALAN

Till stöd för sin talan har **TPAB** anfört i huvudsak följande. En grundläggande förutsättning för att någon ska kunna hållas ansvarig för utredning och efterbehandling enligt miljöbalkens tionde kapitel är att denne har bedrivit en verksamhet som har bidragit till föroreningen. Bevisbördan för att en verksamhet har bidragit till föroreningen ligger hos tillsynsmyndigheten. Som framgår av länsstyrelsens ansvarsutredning emanerar de föroreningar som sannolikt finns på fastigheten från den verksamhet som bedrevs av Träbiten under åren 1971 – 1998: Att det befaras finnas kvar föroreningar idag beror på att den sanering som Robertsfors kommun utförde 1999 inte var tillräckligt omfattande – inte på TPAB:s verksamhet. Vare sig i länsstyrelsens föreläggande eller i handlingarna som ligger till grund för detta finns någon analys av om och på vilket sätt TPAB:s verksamhet har bidragit till föroreningarna. Det torde vara en enkel sak att fastställa bolagets eventuella bidrag till föroreningar genom att undersöka de områden som sanerades 1999. TPAB:s verksamhet var kortvarig, begränsad och kan – särskilt med hänsyn till det impregneringsmedel som användes – inte antas ha bidragit alls till föroreningarna på fastigheten. Att under dessa förhållanden ålägga TPAB att bekosta undersökningar som är så kostsamma att de med allra största sannolikhet kommer att orsaka bolagets konkurs är allt annat än rimligt. Kostnaden har av SWECO VIAK uppskattats till omkring 290 000 kronor. Bolaget har sedan flera år tillbaka haft ett negativt resultat varför bolaget saknar ekonomiska förutsättningar att bekosta de undersökningar som anges i föreläggandet. Det är inte skäligt att bolaget ska genomföra undersökning och riskklassning med hänsyn till omständigheterna kring den verksamhet som bedrivits på fastigheten.

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande. TPAB har bedrivit samma verksamhet som Träbiten i Bygdeå AB som har gått i konkurs. Att arbetsmetoder har förändrats innebär inte att det är fråga om annan verksamhet. Byggnader och utrustning är desamma som tidigare vilket ger ytterligare stöd för uppfattningen om att bolagets

verksamhet är densamma som Träbiten i Bygdeå AB. Denna verksamhet sammantaget är den som har förorenat området. Krav kan således ställas på bolaget som verksamhetsutövare och det är skäligt att bolaget utför och bekostar de nu efterfrågade undersökningarna. Länsstyrelsen motsätter sig resonemanget om att bolaget inte har bidragit till föroreningen. Det kan inte uteslutas att spill vid hanteringen av impregneringsmedlet samt dropp av medlet från impregnerat virke har förekommit i bolagets verksamhet. Erfarenhetsmässigt ger likartade verksamheter ofta upphov till föroreningar. Bolaget har således inte visat att verksamheten inte bidragit till föroreningarna. Det ska framhållas att impregneringsmedlet Wolmanit CX-8 anses som giftigt för vattenlevande organismer och kan orsaka skadliga långtidseffekter i miljön och att dropp och spill på området därför kan medföra olägenhet för hälsa eller miljön.

TPAB har genmält bl.a. följande. Det saknas betydelse om den verksamhet som en efterkommande näringsidkare bedriver är densamma som bedrivits på fastigheten tidigare. Verksamhetsutövare med eftersaneringsansvar är den som bedrivit verksamhet som har bidragit till föroreningen. Vad beträffar Wolmanit CX-8 är den relevanta frågan i detta mål om användandet av medlet har bidragit till de höga halter av koppar, krom och arsenik som finns i marken. Eftersom Wolmanit CX-8 är fritt från krom och arsenik kan detta omöjligt vara fallet. Det saknas stöd i 10 kap. 2 § miljöbalken för att kräva av en verksamhetsutövare att denne ska kunna prestera bevisning som utesluter att verksamheten bidragit till föroreningar. Man kan fråga sig hur det alls skulle vara möjligt att uppfylla ett sådant krav.

DOMSKÄL

På fastigheten Robertsfors Skinnarbyn 9:1 bedrevs från 1971 till 2002 verksamhet i form av träimpregnering, från 1999 av TPAB som verksamhetsutövare. Det får anses utrett att området ifråga är förorenat av bl.a. arsenik och att den verksamhet som har bedrivits på fastigheten har orsakat dessa föroreningar. Reglerna i 10 kap. miljöbalken ska därför tillämpas.

Fråga är om bolaget är att anse som ansvarig verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken. Enligt denna bestämmelse kan både tidigare och nuvarande verksamhetsutövare göras ansvarig för föroreningar. Att kraven kan ställas på den nuvarande verksamhetsutövaren är något som vinner stöd i förarbetena till 10 kap.

(prop. 1997/98:45, del 1, s. 361). Detta synsätt överensstämmer med både den praxis som utvecklades under miljöskyddslagen (1969:387) och med den praxis som har vuxit fram sedan miljöbalken trädde i kraft, som innebär att den som tar över en verksamhet i princip övertar såväl rättigheter som skyldigheter för denna (se bl.a. Koncessionsnämndens beslut B 126/91 och B 0156/96 samt Miljööverdomstolens avgöranden i mål M 9822-02 och M 816-05). Träbiten AB bedrev, från 1971 fram till oktober 1998 då bolaget gick i konkurs, verksamhet i form av träimpregnering på fastigheten Robertsfors Skinnarbyn 9:1. TPAB förvärvade maskinparken från Träbitens konkursbo den 1 mars 1999 och fortsatte att bedriva träimpregnering fram till år 2002. Bolaget får därmed anses ha tagit över verksamheten från den tidigare verksamhetsutövaren och är därför att anse som verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken.

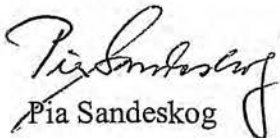
I praxis har i efterbehandlingsansvaret ansetts ingå också det inledande ansvaret för utredning om och kartläggning av föroreningar (Miljööverdomstolens avgörande i mål M 9822-02).

När det gäller behovet av och skäligheten av den utredning som föreläggandet avser delar miljödomstolen länsstyrelsens bedömning.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts och då föreläggandet får anses tillräckligt klart och precist ska överklagandet avslås. Tidpunkten för fullgörandet bör dock flyttas fram.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2

Överklagande skall ges in till Umeå tingsrätt, miljödomstolen, senast den 28 februari 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövningstillstånd krävs.

Pia Sandeskog

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Pia Sandeskog och miljørådet Lena Nilsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Hämäläinen.

Länssstyrelsen
Västerbotten

19

Föreläggande

Datum
2007-06-27

Rek + mb

Ärendebeteckning
575-9623-2007

Arkivbeteckning
2409-55-157

1(5)

T P Företagen AB

Föreläggande om undersökning med anledning av tidigare impregneringsverksamhet på fastigheten Skinnarbyn 9:1 i Robertsfors kommun.

(5 bilagor)

Beslut

Länssstyrelsen förelägger med stöd av 26 kap 9 § och med hänvisning till 2 kap 1, 2 och 8 §§ samt 10 kap 2 och 8 §§ miljöbalken T P Företagen AB, organisationsnummer 556447-3311, att genomföra en översiktlig miljöteknisk undersökning och riskklassning motsvarande MIFO fas 2¹ av fastigheten Skinnarbyn 9:1. För att säkerställa kvalitén på inventeringen ska den som genomför undersökningarna ha den erfarenhet och kompetens som krävs för uppdraget. En undersökningsplan ska skriftligen redovisas till Länssstyrelsen för bedömning senast 2007-09-30. Undersökningen ska vara genomförd och slutredovisas till Länssstyrelsen senast 2008-06-01.

Av undersökningsplanen ska det framgå hur följande avses undersökas och redovisas:

- 1) Förekomst, halt, mängd och farlighet av föroreningar som är karaktäristiska för den impregneringsverksamhet som bedrivits. Både mark, byggnader och grundvatten på fastigheten ska undersökas. Undersökningen ska minst omfatta analys av följande ämnen: arsenik, koppar, krom, bor, fosfor, tenn, organiska tennföreningar och klorerade lösningsmedel. Dessutom ska parametrar som kan påverka föroreningarnas spridningsförutsättningar analyseras.
- 2) Bedömning av omgivningens känslighet och skyddsvärde.
- 3) Spridningsförutsättningar till omgivningen via grundvatten, ytvatten, partiklar och vegetation i förekommande fall.
- 4) Riskklassning enligt MIFO fas två.
- 5) Bedömning av eventuellt åtgärdsbehov och åtgärdsalternativ samt förslag till övergripande åtgärdsplan i förekommande fall.

¹ Enligt Naturvårdsverkets Rapport 4918: Metodik för inventering av förorenade områden.

Undersökningen av fastigheten ska omfatta byggnader, upplagsområden, samt övriga områden som kan vara förorenade. Provtagning ska ske av jord, grundvatten och eventuellt byggnadsmaterial. Provtagningen ska möjliggöra en bedömning av spridningsförutsättningarna på både kort och lång sikt.

Undersökningens upplägg ska vara utformat i tillämpliga delar enligt Naturvårdsverkets rapporter om förorenade områden, bland annat rapporterna nr 4918, nr 4310, nr 4311 och nr 5254. Som vägledning kan även Naturvårdsverkets kvalitetsmanual "Efterbehandling av förorenade områden" användas. Samtliga provtagningar och analyser ska utföras i enlighet med svensk standard, Naturvårdsverkets rekommendationer eller på annat motsvarande sätt som godkänts av tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen).

Bakgrund

Verksamhetsbeskrivning

På fastigheten Skinnarbyn 9:1 i Robertsfors kommun har under åren 1971 till 2002 tryck- och vakuumimpregnering av trä ägt rum. Impregneringen skedde i ståltub med CCA-medel (koppar, krom, arsenik), CCP (koppar, krom, fosfor) samt en rad olika lösningsmedelsbaserade impregneringsmedel. Träbiten AB drev verksamheten under åren 1971-1998. Företaget gick i konkurs 1998 och impregneringsanläggningen (maskinparken) köptes vid konkursen av T P Företagen AB. Verksamheten drevs vidare på plats under 1999, därefter var det meningen att verksamheten skulle flyttas till Stöcksjö. Miljöprövningsdelegationen avlog ansökan om att få starta upp verksamheten i Stöcksjö varför den drevs vidare till åtminstone 2002 i de inhyrda lokalerna i Bygdeå. I dag pågår ingen impregneringsverksamhet men anläggningen står kvar i lokalerna.

Tidigare inventering och behov av vidare undersökningar

Sedan 1999 sker i Sverige ett aktivt arbete för en giftfri miljö, vilket är ett av de 16 miljökvalitetsmål som riksdagen beslutat om. I arbetet ingår bland annat att förorenade områden ska inventeras och i de fall det visats motiverat, undersökas och saneras. Inventeringen följer den metodik som Naturvårdsverket tagit fram, MIFO², där en riskbedömning görs genom att väga samman föroreningsnivå, föroreningarnas farlighet, spridningsförutsättningar samt områdets känslighet och skyddsvärde. I inventeringen (se bilaga 1) har det aktuella området utpekats som ett riskklass 2-område alltså ett område som anses innebära en hög risk för hälsan och miljön.

Känsligheten för området bedöms enligt MIFO till mycket hög eftersom fastigheten är centralt belägen, omgiven av bostäder och saknar inhägnad.

² MIFO "metod för inventering av förorenade områden"

Det har bedrivits impregneringsverksamhet på fastigheten under lång tid och både krombaserade, vattenbaserade och lösningsmedelsbaserade impregneringsmedel har använts. Utifrån de uppgifter som lämnats till Länsstyrelsen har följande medel använts: Boliden K33, BP Hydrosan SN Brun, Sakovac, Gori Vac, AA-155 Vindu träskydd, P 50, Thalith ME, Tanamix och Wolmanit CX-8. Tänkbara föroreningar från dessa medel är koppar, krom, arsenik, organiska tennföreningar, diklofluorid, fosfor, tebukonazol, bor, 5-Klor-2-metyl-4-isotiazolin-3-on, 2-Metyl-4-isotiazolin-3-on och lösningsmedel.

Efter att Länsstyrelsen 1992 förelagt Träbiten AB gjordes en mindre markundersökning av fastigheten. Fyra prover analyserades 1993 och en fördjupning med ytterligare tre prover i det gamla upplagsområdet genomfördes 1995 (se bilaga 2). Proverna från den gamla upplagsplatsen visade på höga halter av arsenik, koppar och krom men samtliga prover, även referensprovet, innehöll arsenikhalter som överstiger dagens generella riktvärde för mindre känslig markanvändning. Efter ett nytt föreläggande 1996 utförde VBB VIAK en kartläggning av den gamla upplagsplatsens föroreningssituation. 1999 sanerades den gamla upplagsplatsen och de förorenade massorna lades upp på kommunens avfallstipp Fagerliden (bilaga 3).

Sammanfattningsvis har det här alltså konstaterats att området är förorenat med arsenik och att de områden som inte sanerades 1999 har nivåer som överskrider det generella riktvärdet för området. Under förutsättning att hanteringen av övriga impregneringspreparat skett på ett liknande sätt som arsenikpreparaten finns det starka misstankar om att fastigheten också är förorenad med ämnen från dessa medel. Vidare finns inga undersökningar som visar hur föroreningssituationen ser ut i byggnaderna.

Ansvar

Länsstyrelsens bedömning av ansvaret för ovanstående undersökningar framgår närmare av bifogad ansvarsutredning (bilaga 4). Nedan följer en kort sammanfattning av slutsatserna i ansvarsutredningen.

Enligt 10 kap miljöbalken är det *i första hand verksamhetsutövaren* dvs den som bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som orsakat föroreningen, som är ansvarig för att undersöka och efterbehandla området. Finns flera verksamhetsutövare ansvarar de solidariskt. Detta gör det möjligt för tillsynsmyndigheten att ålägga vem som helst av verksamhetsutövarna att stå för hela ansvaret. Träbiten i Bygdeå AB bedrev tidigare den förorenande verksamheten och skulle därför vara en adressat för utkrävande av miljörättsligt ansvar. Eftersom bolagets konkurs avslutades den 15 januari 2001 kan de dock inte längre nås för sådana krav. T P Företagen AB har drivit vidare den verksamhet som förorenat området och är därför i egenkap av verksamhetsutövare också adressat för krav på undersökningar.

Enligt 10 kap 2 § MB kan både tidigare och nuvarande verksamhetsutövare göras ansvarig för föroreningar. Att kraven kan ställas på den nuvarande (eller senaste) verksamhetsutövaren är något som vinner stöd i förarbetena till 10 kap (se prop 1997/98:45 del 1, s 361). Detta synsätt överensstämmer även med den praxis som utvecklades under miljöskyddslagen (1969:387) och som innebär att den som tar över en verksamhet i princip övertar såväl rättigheter som skyldigheter (jfr Miljööverdomstolens dom den 5 december 2003, mål nr M9822-02). T P Företagen AB:s ansvar omfattar alltså även de föroreningar som uppstått innan deras övertagande av verksamheten.

I gällande praxis har skälighetsöväganden och jämkning inte gjort sig gällande med samma styrka när det är fråga om undersökningar som i fråga om krav på utförande av åtgärder (jfr nyss nämnda dom, mål M 9822-02). Med hänsyn till detta är det i vart fall skäligt att T P Företagen AB svarar för undersökning av föroreningssituationen på fastigheten.

Gällande bestämmelser

Länsstyrelsen har beslutat om detta föreläggande med stöd av bestämmelserna i 26 kap 9 §, 10 kap 2 och 8 §§ och 2 kap 1, 2 och 8 §§ miljöbalken (1998:808). Av dessa bestämmelser framgår bland annat följande:

26 kap 9 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas.

10 kap 2 § Ansvarig för efterbehandling av förorenade områden är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till föroreningen (verksamhetsutövare).

10 kap 8 § I frågor om ansvar för kostnader att utreda föroreningar inom ett förorenat område tillämpas 2-4 samt 6 och 7 §§ i 10 kap

2 kap 1 § Vid tillsyn enligt miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

2 kap 2 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

2 kap 8 § Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap.

Beslutet kan överklagas till miljödomstolen, se bilaga 5

Lennart Mattsson

Magnus Kristensson

Bilagor:

1. Länsstyrelsens MIFO-inventering
2. Analysrapport från Rentokil
3. Redogörelse av utförd sanering
4. Ansvarsutredning daterad 2007-06-27
5. Hur man överklagar

Kopia till:

Miljö- och byggkontoret
Robertsfors kommun
915 81 Robertsfors

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till miljödomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under **Överklagandets innehåll** nedan.

Överklagandet måste ha kommit in till **miljödomstolen** inom **tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven i slutet av domen. Miljödomstolen skickar överklagandet till miljööverdomstolen.

Om en part har överklagat domen, får också motparten överklaga den till miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s.k. anslutningsöverklagande). Även ett sådant överklagande skall skickas till miljödomstolen och måste ha kommit in till domstolen inom **en vecka** från den sista dag för överklagande som finns angiven i domen. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

Prövningstillstånd

För att miljööverdomstolen skall pröva ett överklagande av denna dom krävs att miljööverdomstolen först meddelar prövningstillstånd.

Prövningstillstånd meddelas om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
2. anledning förekommer till ändring i det slut som miljödomstolen kommit till eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Överklagandets innehåll

I överklagandet skall anges

1. den överklagade domen med angivande av miljödomstolens namn och målnummer samt dag för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring som yrkas i miljödomstolens dom,
4. grunderna (skälen) för överklagandet,
5. de bevis som åberopas samt
6. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas.

Observera

1. Överklagandet skall alltså riktas till miljööverdomstolen men lämnas eller skickas till miljödomstolen.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har klaganden inte bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på beslutets första sida.